

V Praze dne 19. 5. 2023

K č. j. MZP/2023/560/484

Ke sp. zn. ZN/MZP/2023/560/68

- Podatel č. 1: **Městys Budišov**
se sídlem Budišov 360, 675 03
IČO: 00289159
zastoupen starostou Petrem Piňosem
- Podatel č. 2: **Obec Hodov**
se sídlem Hodov 54, 675 04 Hodov
IČO: 00376850
zastoupen starostou Ing. Zdeňkem Doležalem
- Podatel č. 3: **Obec Nárameč**
se sídlem Nárameč 7, 675 03 Budišov u Třebíče
IČO: 00378216
zastoupen starostkou Ing. Ludmilou Jelínkovou
- Podatel č. 4: **Obec Oslavice**
se sídlem Oslavice 1, 594 01 Velké Meziříčí
IČO: 00842524
zastoupen starostou Ing. Pavlem Janouškem
- Podatel č. 5: **Obec Oslavička**
se sídlem Oslavička 39, 675 05 Rudíkov
IČO: 00378305
zastoupen starostkou Ing. Markétou Šulovou, Ph.D.
- Podatel č. 6: **Obec Osové**
se sídlem Osové 14, 594 01 Velké Meziříčí
IČO: 00842532
zastoupen starostou Bohuslavem Ludvíkem
- Podatel č. 7: **Obec Rohy**
se sídlem Rohy 52, 675 05 Rudíkov
IČO: 00378569
zastoupen starostou Alešem Brychtou

Podatel č. 8: **Obec Rudíkov**
se sídlem Rudíkov 2, 675 05 Rudíkov
IČO: 00290386
zastoupen starostou Zdeňkem Součkem

Podatel č. 9: **Obec Vlčatín**
se sídlem Vlčatín 1, 675 05 Rudíkov
IČO: 00599182
zastoupen starostou Josefem Mezlíkem

všichni zastoupeni: **Doucha Šikola advokáti, s.r.o.**
se sídlem Mezibranská 7, 110 00 Praha, IČO: 04442687
ID DS: pfh9peq
jednající Mgr. Pavlem Douchou, jednatelem,
ev. č. ČAK 14553

Připomínky k žádosti SÚRAO o stanovení průzkumného území pro zvláštní zásah do zemské kůry na lokalitě Horka ze dne 20. 3. 2023

- [1] Dne 28. 2. 2023 podala Česká republika – Správa úložišť radioaktivních odpadů (dále „SÚRAO“) žádost o stanovení průzkumného území pro zvláštní zásah do zemské kůry na lokalitě Horka (dále též „PÚZZK Horka“), s cílem prověřit lokalitu pro účely umístění hlubinného úložiště radioaktivního odpadu (dále „žádost SÚRAO“). Věcí se aktuálně zabývá Ministerstvo životního prostředí, Odbor výkonu státní správy VII, Mezírka 1, Brno 602 00 (dále „MŽP“), pod č. j. MZP/2023/560/484, sp. zn. ZN/MZP/2023/560/68.
- [2] Výše uvedení podatelé jsou účastníky řízení o výše uvedené žádosti SÚRAO o stanovení PÚZZK Horka podle ust. § 4a odst. 2 zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích a o Českém geologickém úřadu (dále „geologický zákon“).
- [3] Podatelé podávají následující připomínky k žádosti SÚRAO.

1. Podatelé požadují, aby žádost o stanovení PÚZZK byla opětovně podána a projednána až za účinnosti nové právní úpravy

- [4] Při vyhledávání a výběru lokality pro stavbu hlubinného úložiště se postupuje podle předpisů horního práva, které byly vytvořeny v osmdesátých letech minulého století ve zcela jiné společenské situaci. Na tuto situaci již reagoval i zákonodárce, když je aktuálně projednáván vládní návrh zákona o řízeních souvisejících s hlubinným úložištěm

radioaktivního odpadu. Ke dni zpracování těchto připomínek je návrh přikázán k projednání výborům Poslanecké sněmovny PČR (sněmovní tisk č. 367).¹

- [5] Rovněž platný atomový zákon č. 263/2016 Sb. předjímá, že postup při stanovení průzkumného území pro ukládání radioaktivního odpadu v podzemních prostorech bude upraven zvláštním zákonem (§ 108 odst. 4 atomového zákona), když tento zvláštní zákon je právě projednáván Poslaneckou sněmovnou PČR.
- [6] Podatelé považují za zneužití absence speciální právní úpravy, když žádost o stanovení průzkumného území pro zvláštní zásah do zemské kůry je podávána právě v době, když schválení této nové speciální právní úpravy lze předpokládat již v krátkém čase. Takový postup, který může ušetřit maximálně jednotky měsíců, nemá v poměru k dlouhodobému časovému horizontu přípravy hlubinného úložiště, u něhož se předpokládá uvedení do provozu až v roce 2065,² dostatečné opodstatnění. Jediným důvodem patrně je snaha stihnout termín výběru lokality hlubinného úložiště do konce roku 2030 podle usnesení vlády ČR č. 1350/2020, což ovšem nelze považovat za dostatečně legitimní cíl pro obcházení nové právní úpravy.
- [7] Projednávaný návrh předmětného zákona počítá se širším rozsahem práv účastníků řízení, zejména pak obcí, na jejichž území se má průzkumné území nebo jeho část nacházet, i v řízení o stanovení průzkumného ustanovení pro zvláštní zásah do zemské kůry. V ust. § 3 počítá např. s ústním jednáním v obci, na jejímž území se má průzkumné území nebo jeho část nacházet nebo s právem obce požádat MŽP o prodloužení lhůty k připomínkám a návrhům.
- [8] Podatelé se cítí být kráceni na svých právech, když žadatel zneužívá absence těchto práv v platné právní úpravě tím, že žádost podává krátce před očekávaným schválením nové právní úpravy. Přitom právě ústní jednání, se kterým nová právní úprava počítá, by mohlo přispět k vyjasnění mnohých nejasností, které podatelé v souvislosti se zamýšleným záměrem mají.
- [9] Důvodová zpráva k projednávanému návrhu zákona o řízeních souvisejících s hlubinným úložištěm radioaktivního odpadu konstatuje, že *„Obec jako účastník řízení má právo činit návrhy, připomínky, vyjadřovat svá stanoviska. Toto činí ve lhůtě k tomu stanovené. V praxi se nicméně může stát, že obec bude potřebovat z objektivních důvodů více času pro svá stanoviska, neboť obsah předmětného vyjádření může velmi pravděpodobně spočívat také ve sběru a vyhodnocení názorů občanů dané obce, což může být časově náročný proces. Navrhované ustanovení tedy dává obci možnost požádat o prodloužení lhůty k vyjádření a současně stanoví, že pokud se tak stane a obec o prodloužení lhůty požádá, Ministerstvo životního prostředí lhůtu pro vyjádření obci přiměřeně prodlouží.“* Podatelé spatřují v postupu žadatele, který podal žádost krátce před schválením nové právní úpravy, poskytující obcím širší míru práv a možností např. právě. pokud jde o časový prostor pro sběr a vyhodnocení názorů občanů obce (resp. v daném případě devíti obcí), jakož i

¹ Sněmovní tisk 367 Vládní návrh zákona o řízeních souvisejících s hlubinným úložištěm radioaktivního odpadu, dostupné z <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=367>

² *Koncepce nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem v České republice*, schválená 26. 8. 2019 usnesením vlády ČR č. 597/2019, tabulka 9 – předpokládaný harmonogram přípravy, výstavby a provozu hlubinného úložiště

k formulaci konkrétních připomínek, obcházení úmyslu zákonodárce, zakotveného v návrhu projednávané právní úpravy.

- [10] V této souvislosti je nutné zmínit, že podklady žádosti SÚRAO tvoří **72 dokumentů o celkovém rozsahu 8 529 stran**. Stanovená lhůta 60 dní není dostačující na to, aby představitelé jednotlivých obcí dokázali sehnat potřebné odborníky a s jejich pomocí analyzovat tisíce stran textu a podat kvalifikované připomínky.
- [11] Podle čl. 10 odst. 2 směrnice Rady 2011/70/Euroatom „*Členské státy zajistí, aby veřejnost měla v souladu s vnitrostátními právními předpisy a mezinárodními závazky potřebnou příležitost účinně se účastnit procesu rozhodování týkajícího se nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem.*“ Navrhovaná úprava § 3 právě schvalovaného zákona o řízeních souvisejících s hlubinným úložištěm radioaktivního odpadu má být jednou z realizací tohoto požadavku na zapojení veřejnosti. Naopak, omezení práva veřejnosti na vyjádření bez možnosti prodloužení lhůty za situace, kdy podklady žádosti tvoří odborné dokumenty v rozsahu mnoha tisíc stran, lze považovat za jednání v rozporu s požadavkem směrnice umožnit veřejnosti účinně se účastnit procesu rozhodování týkajícího se nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem.
- [12] Podatelé proto požadují, aby žádostí SÚRAO, podanou těsně před schválením nové právní úpravy, nebyla obcházena jejich procesní práva, která jim mají být novou právní úpravou garantována, a za účelem zajištění stejného rozsahu práv podatelů, jaký by měli, pokud by již byla aplikována nová právní úprava, požadují následující:
- a. **Podatelé požadují nařízení ústního jednání:** Podatelé požadují, aby MŽP podle § 49 správního řádu nařídilo k projednání žádosti SÚRAO ústní jednání. Podatelé považují nařízení ústního jednání za nezbytné ke splnění účelu řízení a uplatnění práv účastníků, a to zejména s ohledem na rozsah a složitost příloh žádosti SÚRAO a množství a rozsah námitek podatelů.
 - b. Podatelé, s ohledem na rozsah a množství příloh žádosti SÚRAO, předpokládají, že po důkladnějším seznámení se s jejich obsahem tyto své připomínky dodatečně doplní. **Podatelé žádají o poskytnutí alespoň dvouměsíční lhůty pro doplnění svých připomínek.**

2. Podatelé žádají o doplnění chybějících podkladů

- [13] V příloze č. 3 žádosti SÚRAO („Výčet vybraných doposud provedených prací na lokalitě Horka a v oblasti geologických výzkumů k vyhledání vhodné lokality HÚ“) jsou vyjmenovány podklady, které měly být k dispozici ke stažení na hypertextovém odkazu uvedeném v oznámení o zahájení správního řízení. Na uvedeném hypertextovém odkazu nicméně nebyly ke stažení všechny zmíněné dokumenty. 4 dokumenty ze seznamu v příloze č. 3 žádosti SÚRAO v balíčku souborů ke stažení chybí a ani nejsou podatelům k dispozici. Jejich seznam je přílohou těchto připomínek.
- [14] Podatelé žádají o doplnění (zaslání) uvedených dokumentů.

3. Podatelé požadují důkladné prověření možnosti ukládat radioaktivní odpad v zahraničí

- [15] **Česká republika, jako malý vnitrozemský stát, má jen velmi omezené možnosti skutečně bezpečného a efektivního ukládání radioaktivních odpadů.** Česká republika

nejenom že disponuje poměrně malým územím, ale jde o území relativně hustě obydlené s kulturní krajinou, na kterém se jen obtížně hledá vhodné území, na rozdíl od zemí disponujících rozsáhlými oblastmi s prakticky nulovým osídlením, jako jsou např. skandinávské země apod.

- [16] Omezené podmínky území České republiky jasně hovoří pro variantu hledání vhodného úložiště spíše v zahraničí než na území ČR.
- [17] **Čl. 4 odst. 4 Směrnice Rady 2011/70/Euratom dává České republice možnost smluvně zajistit uložení jaderného odpadu na území jiného členského státu. Podatelé požadují podrobné zvážení všech v úvahu připadajících hledisek souvisejících s variantou využití úložiště umístěného v jiném členském státě EURATOM** (např. zda jsou taková úložiště někde zřízena; pokud ne, v jaké době by se tomu mohlo stát; zda tento postup volí v rámci EU jiné členské státy a v jakém rozsahu; jaké jsou odhadované náklady této varianty; zda lze rozumně očekávat uzavření dohody se státem, který již takové úložiště má či buduje, resp. za jakých podmínek; zda nějaká taková jednání proběhla; porovnání nákladnosti obou variant postupu; promítnutí výše uvedených hledisek do časového harmonogramu prací nezbytných pro případnou volbu druhé varianty apod.). Podatelé požadují důsledné prověření této možnosti, tedy provedení podrobné rešerše problematiky nakládání s jaderným odpadem a problematiky hlubinných úložišť ve všech členských státech EURATOM i ve světovém měřítku. Pouhé formální odůvodnění tím, že smlouva není uzavřena, nestačí.
- [18] Není možné zaměňovat celospolečenský zájem na řešení problematiky vyhořelého jaderného paliva se zájmem státního aparátu na řešení této problematiky. Společnost totiž z dlouhodobého hlediska může mít zájem na řešení uvedené problematiky uzavřením smlouvy s jiným státem o ukládání odpadu na jeho území. Stát je povinen zkoumat, za jakých podmínek by bylo možné radioaktivní odpad ukládat na území jiného státu a teprve v situaci, kdy by tyto podmínky byly zjevně neudržitelné, bylo by možné uvažovat o tom, že je třeba vybudovat vlastní hlubinné úložiště radioaktivního odpadu. Při tomto posuzování musí MŽP posuzovat všechny varianty.

4. Podatelé požadují, aby možnost ukládat radioaktivní odpad byla prověřována výhradně v lokalitách s nižší hustotou osídlení

- [19] Vyhořelé jaderné palivo představuje vysoce aktivní radioaktivní odpad. Zásadním nebezpečím vysoce aktivních odpadů je vysoká koncentrace radioaktivních a extrémně dlouhodobých radionuklidů, s poločasem rozpadu sto tisíc let a více.
- [20] Podatelé vnímají případné úložiště radioaktivních odpadů za zdroj značného bezpečnostního, zdravotního i environmentálního rizika. Vzhledem k tomu, že na světě nejsou zatím žádné zkušenosti s provozem hlubinného úložiště vyhořelého jaderného paliva (první takové úložiště bylo dokončeno až letos ve Finsku), nelze tato rizika vyloučit ani v krátkodobém časovém horizontu, tím spíše pak v horizontu tisíců let.
- [21] I pokud by pomocí technických prostředků bylo riziko působení radiace na obyvatelstvo ke dni uložení radioaktivního odpadu do hlubinného úložiště eliminováno na minimum, nelze zaručit, že si úložiště zachová stejnou úroveň ochrany, jakou mělo ke dni zahájení svého provozu, po celou dobu své existence a např. i po případné změně politicko-spoločenského uspořádání na našem území.

- [22] Stejně tak veškerá hodnocení geologických, hydrogeologických nebo seizmických parametrů jsou pouze pravděpodobnostními modely a opírají se o minulé zkušenosti, které však nemohou se stejnou jistotou predikovat budoucí vývoj.
- [23] S hlubinnými úložišti jaderného odpadu nejsou na světě téměř žádné zkušenosti. První hlubinné úložiště vyhořelého jaderného paliva na světě má být spuštěno až v letošním roce ve Finsku. V hlubinném úložišti vojenského radioaktivního odpadu Waste Isolation Pilot Plant (WIPP) v Novém Mexiku v USA došlo v r. 2014 k incidentu, který zahrnoval výbuch odpadu a uvolnění radiologického materiálu do vzduchu.³
- [24] Žádnými doložitelnými fakty nelze například doložit, že po dobu tisíců let nepodlehne ukládací kontejner korozivním procesům, naopak studie Ohio State University z roku 2020 vnímá takové riziko jako vysoké.⁴ Další studie, vypracovaná na University of Manchester, dokládá mikrobiální život ve vysoce radioaktivním prostředí,⁵ přičemž vliv těchto procesů na trvanlivost kontejnerů na uskladnění paliva není zřejmý.
- [25] Při zvážení všech rizikových aspektů se tak jeví být vysoce iracionálním a současně nezodpovědným zvažovat umístění hlubinného úložiště radioaktivních odpadů přímo pod lidská obydlí, do hustě osídlené oblasti. V tomto kontextu lze považovat za nevhodné pro ukládání radioaktivních odpadů celé území České republiky, tím spíše pak lokalitu Horka, která je nejhustěji osídlenou ze všech devíti lokalit, které byly pro účely umístění hlubinného úložiště radioaktivních odpadů prověřovány.
- [26] Podatelé považují za šokující, je-li uvažováno o stavbě hlubinného úložiště radioaktivních odpadů na ploše, kde se nachází devět katastrálních území obydlených obcí. Obce, které jsou katastrálně zastoupeny na lokalitě Horka mají v součtu 3 734 obyvatel. Samotný průzkumný polygon zasahuje dokonce i do intravilánu některých obcí. Lokalita je tvořena velkými (Budišov, 1 186 obyv.) i středně velkými (Rudíkov, Oslavice, Nárameč, Hodov) obcemi.⁶

	Budišov	Hodov	Nárameč	Oslavice	Oslavička	Osové	Rohy	Rudíkov	Vlčatín	Celkem
Počet obyvatel	1 186	302	349	693	132	80	114	727	151	3 734

- [27] Ze všech zvažovaných lokalit se v zóně 0-5 km od zvažovaného úložiště nachází **vůbec nejvyšší počet lidí** a zároveň se v ní nachází **zdaleka nejvyšší počet obcí**.⁷
- [28] V zóně do 10 km se nachází město Velké Meziříčí s 11 325 obyvateli, v zóně do 15 km pak okresní město Třebíč s 37 tisíci obyvateli.
- [29] Ve vzdálenosti do 10 km od lokality Horka žije 41 765 osob.⁸

³ <https://www.abqjournal.com/830731/2014-nuclear-accident-at-wipp-ranks-among-costliest-in-u-s-history.html>

⁴ Guo, X., Gin, S., Lei, P. et al. Self-accelerated corrosion of nuclear waste forms at material interfaces. *Nature Materials* 19, 310–316 (2020). <https://doi.org/10.1038/s41563-019-0579-x>

⁵ Oenergetice.cz: [Nový výzkum odhaluje mikrobiální život ve vysoce radioaktivním prostředí](#), 21. 4. 2020

⁶ Český statistický úřad, počty obyvatel k 1. 1. 2022

⁷ Hampl, S. a kol.: *Technická zpráva 183/2017 – socioekonomická analýza lokalit vytipovaných pro umístění hlubinného úložiště, příloha č. 5 – Horka*, ppm factum research s.r.o., SÚRAO, 2017, s. 6

- [30] V materiálech, které jsou součástí žádosti SÚRAO, jsou posuzována pouze pásma do 15 km od středu lokality, přestože podle § 17 písm. b) vyhlášky č. 378/2016 Sb., o umístění jaderného zařízení, má být umístění jaderného zařízení z hlediska rozložení a hustoty osídlení a jeho vývoje provedeno do vzdálenosti 30 km.
- [31] Je nutno zdůraznit, že uvedené vzdálenosti jsou měřeny od středu zvažovaného průzkumného území. Lokalita Horka začíná v těsné blízkosti Velkého Meziříčí, které se nachází zhruba 1 km od severního okraje zájmového území. Od Třebíče je lokalita vzdálena necelých 7 km.
- [32] V lokalitě Horka lze pozorovat příznivý demografický vývoj. Dochází zde k přírůstku obyvatelstva a ke zvýšení počtu dětí. Index stáří je naopak nízký. Domovní fond je poměrně „mladý“, je zde málo domů starších 100 let a celkem hodně nových.⁹ To je v kontextu celé České republiky, kterou postihuje spíše vylidňování venkova, poměrně ojedinělý jev, svědčící ale rovněž proti zvažování právě této lokality pro umístění úložiště radioaktivních odpadů, které má potenciál přinejmenším výrazně snížit atraktivitu bydlení v dané lokalitě.
- [33] Tomu odpovídají i výsledky kvantitativního šetření vykonaného v roce 2015 společností ppm factum research s.r.o. pro SÚRAO. Celkem 64 % dotázaných například uvedlo, že se obává dopadů hlubinného úložiště na zdraví obyvatel.¹⁰ Lokalizaci hlubinného úložiště do oblasti hustě osídlené lze tak považovat za iracionální i čistě z hlediska dopadu na psychickou pohodu dotčeného obyvatelstva, které se již ve fázi průzkumných prací musí potýkat se strachem ze zdravotních dopadů uloženého radioaktivního paliva.
- [34] Jak se chovají radioaktivní prvky v horninách? Mohou se radioaktivní prvky uvolnit? Co by se s nimi stalo? To všechno jsou otázky, na které v tuto chvíli neznáme odpověď. Hlubinné úložiště radioaktivních odpadů vždy představuje potenciální riziko, které by mělo zcela vyloučit jeho umístění v obydlém území.
- [35] Podle § 17 vyhlášky č. 378/2016 Sb., o umístění jaderného zařízení, posuzování území k umístění jaderného zařízení z hlediska rozložení a hustoty osídlení a jeho vývoje musí
- a) hodnotit s ohledem na rozložení a hustotu osídlení a jeho vývoj možnost zavedení neodkladných ochranných opatření,
 - b) být provedeno do vzdálenosti 30 km a
 - c) využívat
 1. výsledky posledního provedeného sčítání lidu, domů a bytů,
 2. údaje o hustotě osídlení jednotlivých sídel,
 3. údaje o změně osídlení od posledního sčítání lidu, domů a bytů, zejména o počtu fyzických osob a jejich ekonomické aktivitě, a
 4. údaje o existenci a využívání veřejně přístupných budov.

⁸ Lahodová, Z., Popelová, E.: *Technická zpráva 413/2019 – Hodnocení potenciálních lokalit HÚ z hlediska klíčových kritérií provozní bezpečnosti*, SÚRAO, 2020, s. 15

⁹ Hampl, S. a kol.: *Technická zpráva 183/2017 – socioekonomická analýza lokalit vytipovaných pro umístění hlubinného úložiště, závěrečná zpráva*, ppm factum research s.r.o., SÚRAO, 2017, s. 108

¹⁰ Hampl, S. a kol.: *Technická zpráva 183/2017 – socioekonomická analýza lokalit vytipovaných pro umístění hlubinného úložiště, příloha č. 5 – Horka*, ppm factum research s.r.o., SÚRAO, 2017, s. 74

- [36] Při řádném posouzení dle kritérií § 17 vyhlášky č. 378/2016 Sb. by nebylo možné vyhodnotit lokalitu s poměrně hustým osídlením (nejhustším ze všech devíti původně zvažovaných oblastí), nacházející se blízko tak významných sídelních útvarů, jako je Velké Meziříčí; ve stanoveném okruhu 30 km zahrnující i taková města, jako Třebíč, Jihlava, Moravské Budějovice, Náměšť nad Oslavou, Velká Bíteš, Žďár nad Sázavou, Nové Město na Moravě, Bystřice nad Pernštejnem.
- [37] Při výběru lokalit byl jako jeden ze 13 kritérií (kritérium K13) hodnocen rovněž *vliv na obyvatelstvo, hmotný majetek a ochranu památek*. Podatelé považují za nepochopitelné, že kritériu K13 byla mezi třinácti kritérii přiřazena druhá nejnižší váha (3,3 %) a byl tak zařazen mezi *relativně méně významná kritéria*.¹¹ Vliv záměru na obyvatelstvo je klíčovým kritériem a měl by být hodnocen jako určující.
- [38] V rámci indikátoru K13a *Narušení faktorů pohody* však byl hodnocen pouze vliv hlukové zátěže, vibrací a prašnosti způsobených stavební činností, v rámci indikátoru K13b *Vlivy na obytné, rekreační nebo památkově chráněné objekty* pak vliv povrchového areálu a předpokládaných napojení na dopravní infrastrukturu. Zcela ale chybělo hodnocení rizik samotného úložiště, tedy jeho podzemní části, kde se umístění v poměrně hustě osídlené oblasti jeví jako značně nevhodné.¹²
- [39] Podatelé považují hlubinné úložiště radioaktivního odpadu za potenciální riziko pro své zdraví a životy, jakož i pro zdraví a životy mnoha dalších generací. Ochrana života a zdraví je ústavně garantovaným právem (čl. 6 a čl. 31 zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod), stejně jako právo na příznivé životní prostředí (čl. 35 Listiny). Jde o *ex lege* vyjádřené veřejné zájmy, které nemohou být pominuty při jakémkoli rozhodování orgánů veřejné moci o právním režimu konkrétního území, přinejmenším v rámci zvažování proporcionality právní regulace. Tím spíše pak musí být brány v úvahu v rámci posuzování střetu veřejných zájmů podle ust. § 4a odst. 6 ve spojení s ust. § 22a odst. 1 geologického zákona (viz níže).

5. Podatelé požadují, aby byla důkladně prověřena i možnost jiného způsobu zpracování radioaktivního odpadu

- [40] Přestože k žádosti SÚRAO je přiloženo 72 dokumentů o celkovém rozsahu 8 529 stran, které v míře značné podrobnosti řeší nejrůznější technické a jiné aspekty lokality Horka a úložiště radioaktivních odpadů, v žádné práci není v dostatečné míře prověřena možnost zcela jiného způsobu zpracování vyhořelého jaderného paliva a dalších radioaktivních odpadů.
- [41] Podle Studie umístitelnosti¹³ je předpokladem této studie předpokládaný inventář vyhořelého jaderného paliva a radioaktivního odpadu v počtu 4 900 ukládacích obalových souborů s vyhořelým palivem z lehkovodních energetických reaktorů, 2 700 ukládacích

¹¹ Vondrovic, L., Augusta, J. a kol. *Technická zpráva 465/2020 – Výběr potenciálních lokalit hlubinného úložiště v ČR pro navazující etapu prací po roce 2020*, SÚRAO, 2020, str. 200

¹² Havlová, V. a kol. *Technická zpráva 492/2020 – Konkretizace kritérií a indikátorů pro účely porovnání potenciálních lokalit HÚ*, SÚRAO, 2020, kap. 3.1 – str. 62-63

¹³ Butovič, S. a kol.: *Technická zpráva 512/2020 – Studie umístitelnosti – aktualizace Horka*, SÚRAO, 2020, str. 24

obalových souborů s vyhořelým palivem z nových jaderných zdrojů a dále 3 000 betonkontejnerů s radioaktivním odpadem především z likvidace reaktorů. Na základě těchto předpokladů je navrhována impozantní kapacita hlubinného úložiště s celkovou délkou zavážecích chodeb 94 km při vertikálním ukládání (varianty D1 a D2), při horizontálním ukládání s celkovou délkou ukládacích vrtů 106,4 km (varianty D3 a D4).

- [42] Tyto předpoklady zcela opomíjejí posun vědeckého poznání v oblasti jaderné energetiky. Žádný ze 72 dokumentů přiložených k žádosti SÚRAO neřeší možnost snížení objemu odpadu nebo jeho opětovného energetického využití. S vyhořelým jaderným palivem je počítáno výhradně jako s odpadem bez možnosti jeho opětovného energetického využití.
- [43] Od 1. 1. 2023 je účinné tzv. nařízení Komise o taxonomii EU pro oblast jaderné energetiky do systému nakládání s radioaktivním odpadem (dále jen „nařízení o taxonomii“).¹⁴ Příloha I nařízení o taxonomii (bod 4.26) stanoví prioritu výzkumu, vývoje, demonstrace a zavádění inovativních řešení vyrábějící energii z jaderných procesů *s minimálním odpadem* z palivového cyklu.
- [44] Nařízení o taxonomii stanoví kritéria zásady „významně nepoškozovat“ („do no significant harm“). Jedním z kritérií této zásady je přechod na oběhové hospodářství. Toto kritérium požaduje zavedení plánu nakládání s radioaktivním i neradioaktivním odpadem, který zajišťuje maximální opětovné použití nebo recyklaci tohoto odpadu na konci životnosti.
- [45] Hlubinné úložiště představuje definitivní rozhodnutí, které uzavírá cestu jiným možnostem. **Podatelé požadují doplnit podklady o studie důkladně prověřující možnosti opětovného energetického využití vyhořelého jaderného paliva, snížení jeho objemu a snížení jeho toxicity, a to v návaznosti na nejnovější vědecké a technologické poznatky i na prognózu předpokládaného budoucího pokroku, včetně rešerše dostupných vědeckých studií na toto téma.**

6. Podatelé požadují doplnění alespoň rámcových parametrů hlubinného úložiště radioaktivních odpadů

- [46] V žádosti SÚRAO nejsou uvedeny základní rámcové parametry předmětného hlubinného úložiště radioaktivních odpadů. Materiální přezkoumatelnost žádosti, efektivita projednání žádosti a přezkoumatelnost výsledného rozhodnutí vyžadují, aby jako podklad řízení bylo v žádosti uvedeno srozumitelné stručné shrnutí základních parametrů předmětného hlubinného úložiště radioaktivních odpadů, tak aby i bez znaleckého zkoumání odborných příloh žádosti z pohledu běžné veřejnosti a příslušných úředních osob bylo zřejmé, jaký záměr je rámcově materiálně výchozím předmětem zdejšího řízení. Za současné situace není podatelům z materiálního hlediska znám předmět řízení.
- [47] Podatelé požadují, aby z důvodu přezkoumatelnosti byly základní parametry hlubinného úložiště, jako např. jeho kapacita, prostorové vymezení povrchového areálu, hloubka, rozsah a objem zavážecích chodeb, předpokládaný způsob napojení na dopravní

¹⁴ [Nařízení Komise v přenesené působnosti \(EU\) 2022/1214 ze dne 9. března 2022](#), kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2021/2139, pokud jde o hospodářské činnosti v některých odvětvích energetiky, a nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2021/2178, pokud jde o specifické zveřejňování informací v souvislosti s těmito hospodářskými činnostmi

infrastrukturu, harmonogram přípravy a výstavby nebo životnost úložiště, byly uvedeny přímo v žádosti o stanovení PÚZZK.

7. Podatelé požadují doplnění žádosti SÚRAO o úvahy ve vazbě na podklady

- [48] Podatelé dále požadují, aby žadatel, pokud některé informace SÚRAO uvádí pouze v přílohách žádosti, v žádosti explicitně vyjádřil všechny úvahy, které se na tyto podklady váží. Pokud např. žádost SÚRAO odůvodňuje prostorové vymezení PÚZZK Horka odkazem na jiný podklad, pak nepostačí pouze formální doplnění tohoto podkladu, ale je třeba doplnit příslušnou úvahu, aby bylo možné rozpoznat a přezkoumat, proč je PÚZZK Horka navrženo právě tak, jak je navrženo.
- [49] Podatelé mají právo vědět (a rozporovat), jak žadatel dospěl k závěru, že právě lokalita PÚZZK Horka je potenciálně vhodná pro hlubinné úložiště jaderného odpadu. Tato úvaha žadatele musí být obsažena v žádosti o stanovení PÚZZK.

8. Podatelé požadují, aby žádost obsahovala skutečné vyhodnocení střetů zájmů

- [50] Kapitola 4 *Vyhodnocení střetů zájmů*, navzdory pojmenování kapitoly, obsahuje pouze popisný výčet střetů s prvky v území. Takový výčet nelze považovat za *vyhodnocení střetů*, když neobsahuje žádnou specifikaci, jaké jsou dopady těchto střetů. Střetů, které si zasluhují skutečné vyhodnocení, je přitom ve výčtu nastíněno více – lze zmínit přírodní park Třebíčsko, vytěžená ložiska radioaktivní suroviny Tasov a ložisko radioaktivní rudy Pucov-Jasenice, vysoké radonové riziko, bývalá skládka tuhého komunálního odpadu v blízkosti obce Budišov, vzdušný prostor vojenského letiště Náměšť nad Oslavou.
- [51] **Podatelé požadují, aby střety zájmů byly v žádosti nejenom vyjmenovány, ale aby byly skutečně vyhodnoceny jejich dopady, včetně nastínění možností řešení těchto dopadů.**

9. Podatelé požadují, aby žádost reflektovala novou stavební legislativu

- [52] V kapitole 1 *Základní údaje o žadateli a důvody žádosti* (str. 2 nahoře) se uvádí, že provedení průzkumných prací se předpokládá „s *podrobností potřebnou pro územní rozhodnutí o umístění uvažovaného zařízení podle zvláštního právního předpisu (zákon č. 183/2006 Sb. (stavební zákon)).*“
- [53] Povolování a umístování uvažovaného zařízení nebude probíhat podle zákona č. 183/2006 Sb., stavební zákon, ale podle zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění velké novely, kterou ke dni podání těchto připomínek již schválily obě komory parlamentu.¹⁵
- [54] Nová stavební legislativa (stavební zákon č. 283/2021 Sb. ve znění schválené velké novely) předpokládá, že se nepovedou dvě samostatná řízení – nejprve územní řízení a poté stavební řízení – ale že o záměru bude vedeno pouze jedno společné řízení.
- [55] Podatelé požadují, aby žádost byla zpracována tak, aby reflektovala právní stav odpovídající legislativě, podle které, bude-li lokalita Horka vybrána pro účel umístění hlubinného úložiště, se bude postupovat v povolovacích procesech pro tento záměr.

¹⁵ Poslanecká sněmovna PČR: [Sněmovní tisk 330](#)

10. Podatelé namítají, že vymezení PÚZZK Horka brání jiné konkurující veřejné zájmy

- [56] Z ust. § 4a odst. 6 ve spojení s ust. § 22a odst. 1 geologického zákona vyplývá, že MŽP stanovení průzkumného území zamítne zejména v případě, pokud **jiný veřejný zájem převyší zájem na dalším průzkumu a následném využití území**. Je tedy třeba zvažovat **konkurující veřejné zájmy nejenom z hlediska průzkumu, ale též z hlediska následného využití lokality, tzn. Hlubinného úložiště**.
- [57] Podatelé zdůrazňují, že **na stanovení průzkumného území není právní nárok, takže nelze jakkoli zvýhodňovat veřejný zájem reprezentovaný SÚRAO nad jinými veřejnými zájmy**. Ze strany MŽP má být nejprve obecně zváženo, zda pro danou lokalitu převažuje veřejný zájem na stanovení PÚZZK a budování hlubinného úložiště nad všemi ostatními relevantními veřejnými zájmy, a pak teprve má smysl provádět detailní průzkumné práce a zjišťovat, zda je daná lokalita technicky vhodná pro daný účel. Bylo by samoučelné a nevhodné provádět průzkumné práce a teprve poté poměřovat střet veřejných zájmů zjistitelných již předem i bez provádění průzkumných prací.
- [58] Podatelé poukazují na **rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2010, č. j. 7 As 70/2009-190**, v jehož závěru soud konstatoval: „*na stanovení průzkumného území není právní nárok. Úkolem ministerstva v řízení o stanovení průzkumného území je porovnat jednotlivé, mnohdy protichůdné, veřejné zájmy a přezkoumatelným způsobem svou úvahu zdůvodnit. Kritéria pro takové posouzení žádosti přitom demonstrativně stanoví ust. § 4a odst. 6 zákona o geologických pracích. Správní soudy nemohou tuto úvahu ministerstva nahrazovat, doplňovat či jakkoli modifikovat, ale jejich úloha spočívá v přezkumu zákonnosti postupu a rozhodnutí ministerstva.*“
- [59] Žádost **SÚRAO neobsahuje žádné zdůvodnění**, proč konečný účel geologických prací, kterým má být hlubinné úložiště, je jediným možným řešením nakládání s radioaktivním odpadem, a **neobsahuje nezbytné informace k vyhodnocení konkurujících veřejných zájmů**, které mohou převážit nad zájmem na stanovení průzkumného území.
- [60] Podatelé požadují, **aby MŽP z úřední povinnosti identifikovalo a vyhodnotilo všechny konkurující veřejné zájmy** ve smyslu ust. § 4a odst. 6 ve spojení s ust. § 22a odst. 1 geologického zákona, tedy i takové, které třeba sami podatelé se svými omezenými možnostmi neidentifikovali a nenamítli. MŽP by takto mělo postupovat v rámci řádného zjišťování skutkového stavu ve smyslu ust. § 3 ve spojení s ust. § 2 odst. 4 a § 50 odst. 3 věta první, správního řádu.
- [61] Kromě výše zmíněných konkurujících **veřejných zájmů na ochraně života, zdraví a příznivého životního prostředí** identifikovali podatelé **následující konkurující veřejné zájmy**:

11. Veřejný zájem na ochraně vlastnictví dotčených osob a rozvoji území obcí

- [62] Ochrana vlastnictví soukromých osob je ústavně garantovaným právem (čl. 11 zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod) a právo obcí na samosprávu, kam spadá i rozvoj území obce, je rovněž ústavně garantovaným právem (čl. 8 a čl. 100 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava ČR) a jde o *ex lege* vyjádřené veřejné zájmy, které nemohou být pominuty při jakémkoli rozhodování orgánů veřejné moci o právním režimu konkrétního území, přinejmenším v rámci zvažování proporcionality právní regulace. Tím spíše pak

musí být brány v úvahu v rámci posuzování střetu veřejných zájmů podle ust. § 4a odst. 6 ve spojení s ust. § 22a odst. 1 geologického zákona.

- [63] Z dosavadní praktické zkušenosti s vymezením průzkumných území pro účely vyhledání hlubinného úložiště (lokality Březový potok, Čertovka, Čihadlo, Hrádek, Kraví Hora, Magdaléna, Na Skalním, ale i předchozí žádost o stanovení PÚZZK v lokalitě Horka ze září 2013) jasně vyplývá, že již samotné podání žádosti SÚRAO a stanovení průzkumného území způsobuje paniku na trhu s nemovitostmi, a i v dalších oblastech. To má za následek rapidní pokles poptávky po nemovitostech v takové oblasti a tím pokles jejich cen, úbytek obyvatel, zejména úbytek ekonomicky výkonných obyvatel a ztrátu dlouhodobě perspektivy rozvoje území obcí a celkové omezení kvality života v obcích. Již tímto jediným zahajovacím administrativním krokem získává celá lokalita jednou provždy společenské stigma méněcenné oblasti.
- [64] Samotné riziko reálného zřízení hlubinného úložiště je pak až další úrovní celého problému, který všechny negativní důsledky postupu SÚRAO umocňuje. Z něj pak pro dotčené subjekty vyplývají další zásahy do ústavně garantovaných práv, zejména zásah do příznivého životního prostředí (čl. 35 Listiny základních práv a svobod), zásah do soukromého a rodinného života (čl. 10 Listiny základních práv a svobod), ohrožení života a zdraví (čl. 31 Listiny základních práv a svobod).
- [65] Není společensky akceptovatelné a z hlediska práva spravedlivé a proporcionální, aby náklady v podobě strpění vybudování hlubinného úložiště se všemi s tím spojenými negativy, byly přenášeny pouze na občany několika „vytipovaných“ obcí či majitele zdejších nemovitostí, jako by to byli jen oni sami, kdo radioaktivní odpad vyprodukovali. Pokud mají „vytipovaní“ jednotlivci a obce snášet újmu ve veřejném zájmu, tak pouze újmu proporcionálně sdílenou; když naprostým minimem ochrany, které jim musí demokratický právní stát vždy zaručit, je, aby jejich újma byla ze strany orgánů veřejné moci rovnoprávně zohledňována v rámci poměřování střetu veřejných zájmů.
- [66] **Podatelé požadují doplnit kompletní přehled dotčených vlastníků, doplnit mapový podklad se znázorněním základní vlastnické struktury (pozemky ČR, obecní pozemky, pozemky právnických a fyzických osob). Podatelé rovněž požadují vypracování komplexního znaleckého posudku na pokles ceny nemovitostí na území všech dotčených obcí.**

12. Veřejný zájem vyjádřený v místních referendech a v nesouhlasech obcí

- [67] Dne 31. 1. 2004 uspořádal **městys Budišov místní referendum** o otázce: *„Souhlasíte s tím, aby bylo na území obce Budišov vybudováno hlubinné úložiště vyhořelého jaderného paliva a vysoce radioaktivních odpadů?“* Místního referenda se zúčastnilo 80 % oprávněných voličů, z nichž 98,5 % hlasovalo proti, tj. vyjádřilo svůj nesouhlas s vybudováním úložiště na území města.
- [68] Dne 6. 1. 2004 uspořádala **obec Hodov místní referendum** o otázce: *„Souhlasíte s tím, aby bylo na území obce Hodov vybudováno hlubinné úložiště vyhořelého jaderného paliva a vysoce radioaktivních odpadů?“* Místního referenda se zúčastnilo 72,5 % oprávněných voličů, z nichž 96 % hlasovalo proti, tj. vyjádřilo svůj nesouhlas s vybudováním úložiště na území města.
- [69] Dne 31. 1. 2004 uspořádala **obec Nárameč místní referendum** o otázce: *„Souhlasíte s tím, aby bylo na území obce Nárameč vybudováno hlubinné úložiště vyhořelého*

jaderného paliva a vysoce radioaktivních odpadů?” Místního referenda se zúčastnilo 71,7 % oprávněných voličů, z nichž 93,4 % hlasovalo proti, tj. vyjádřilo svůj nesouhlas s vybudováním úložiště na území města.

- [70] Dne 13. 9. 2003 uspořádala **obec Oslavička místní referendum** o otázce: „*Souhlasíte s tím, aby bylo na území obce Oslavička vybudováno hlubinné úložiště vyhořelého jaderného paliva a vysoce radioaktivních odpadů?*” Místního referenda se zúčastnilo 80 % oprávněných voličů, z nichž 98,5 % hlasovalo proti, tj. vyjádřilo svůj nesouhlas s vybudováním úložiště na území města.
- [71] Dne 12. 6. 2004 uspořádala **obec Rohy místní referendum** o otázce: „*Souhlasíte s tím, aby bylo na území obce Oslavička vybudováno hlubinné úložiště vyhořelého jaderného paliva a vysoce radioaktivních odpadů?*” Místního referenda se zúčastnilo 65,2 % oprávněných voličů, z nichž 89 % hlasovalo proti, tj. vyjádřilo svůj nesouhlas s vybudováním úložiště na území města.
- [72] Dne 24. 1. 2004 uspořádala **obec Rudíkov místní referendum** o otázce: „*Souhlasíte s tím, aby bylo na území obce Rudíkov vybudováno hlubinné úložiště vyhořelého jaderného paliva a vysoce radioaktivních odpadů?*” Místního referenda se zúčastnilo 71,9 % oprávněných voličů, z nichž 95,7 % hlasovalo proti, tj. vyjádřilo svůj nesouhlas s vybudováním úložiště na území města.
- [73] Podatelé dokládají **nesouhlas města Velké Meziříčí** s umístěním hlubinného úložiště jaderného odpadu v lokalitě Horka, která se z části nachází ve správním obvodu města Velké Meziříčí jako obce s rozšířenou působností, schválený usnesením zastupitelstva ze dne 23. 6. 2020, číslo usnesení 459/14/ZM/2020.¹⁶
- [74] Výsledky místních referend a oficiální nesouhlasy dotčených obcí představují **objektivně vyjádřený veřejný zájem**, který má být přezkoumatelně zvážen v rámci úvahy podle ust. § 4a odst. 6 geologického zákona. Výsledky místních referend a oficiálně vyjádřené nesouhlasy obcí je třeba zahrnout mezi **konkurující veřejné zájmy poměřované v rámci postupu podle § 4a odst. 6 geologického zákona** a přezkoumatelným způsobem se zásahem do tohoto zájmu vypořádat.
- [75] Čl. 8 Ústavy zaručuje **právo obcí na samosprávu**. Podle čl. 100 odst. 1 Ústavy jsou územní samosprávné celky územními společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu. Obce jsou nositelé veřejného zájmu. Obce jsou na základě práva na samosprávu oprávněny a ze zákona povinny (srov. § 2 odst. 2 zákona o obcích) pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů a při plnění svých úkolů chránit veřejný zájem, chránit životní prostředí, zdraví a majetek občanů (srov. § 10 a § 35 zákona o obcích), a chránit obecní majetek (srov. § 38 zákona o obcích). **Rozhodování o rozvoji spravovaného území patří mezi základní práva územní samosprávy** (srov. nálezh Ústavního soudu ze dne 7. 5. 2013, sp. zn. III. ÚS 1669/11, též např. Koudelka, Z.: Samospráva. Praha: Linde, 2007, s. 143 a násl.).
- [76] Z výše uvedeného vyplývá, že nositeli práva na samosprávu jsou primárně občané obcí. **Z hlediska identifikace konkurujících veřejných zájmů je významnou skutečností, že občané příslušných obcí vyjádřili svůj postoj přímo k otázkám průzkumných prací**

¹⁶ https://www.velkemezirici.cz/images/stories/2020/7/ZM_14_-_23._6._2020.pdf

a výběru lokality pro hlubinného úložiště, a to zákonem předvídanou formou, tj. místním referendem či oficiálními nesouhlasy obcí. To zakládá objektivně existující a legálně doložený veřejný zájem, který musí být orgány veřejné moci brán v potaz a respektován při poměrování s konkurujícími veřejnými zájmy. Místní referendum, i kdyby pouze konzultativní povahy, je plnohodnotným a rovnocenným zdrojem objektivizace veřejného zájmu. Relevance místního referenda jako pramene jednoho z partikulárních veřejných zájmů pak plyne rovněž z požadavku účinné účasti veřejnosti dle směrnice EURATOM a z procesního postavení obcí jako účastníků řízení podle ust. § 4a odst. 2 věta druhá, geologického zákona.

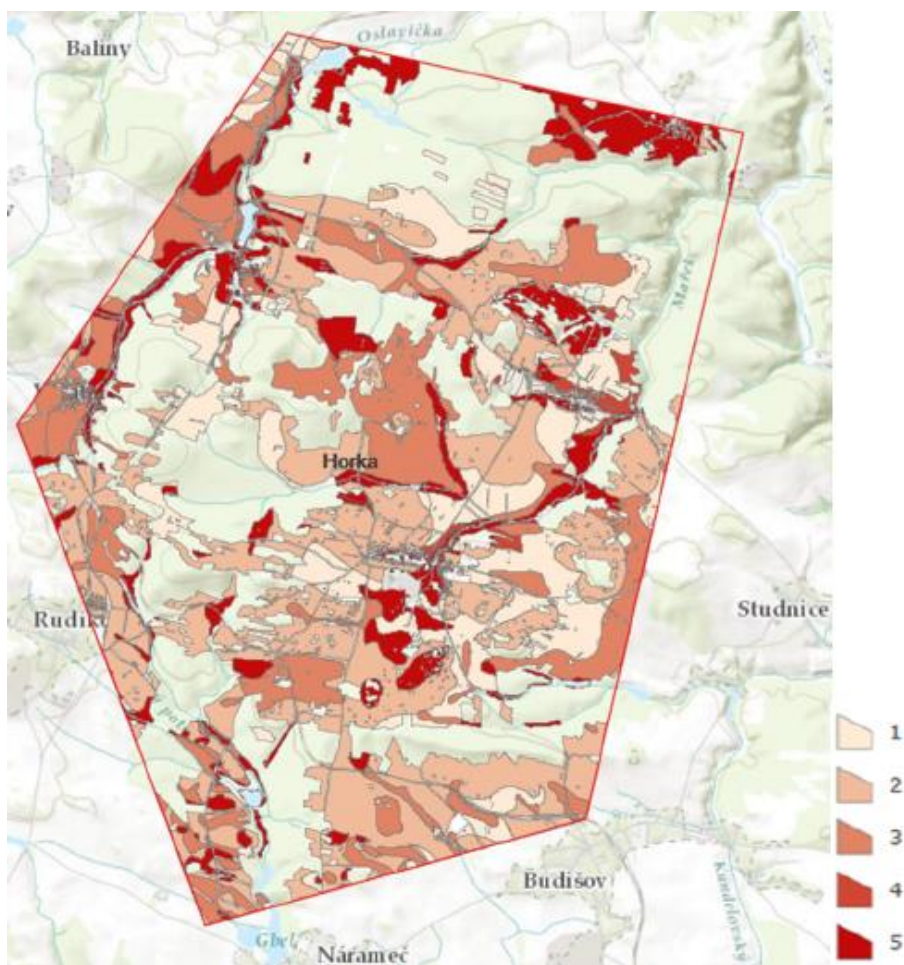
- [77] Hlas občanů obcí nemůže být pominut jenom proto, že se jedná o malé obce a že jsou jejich občané v menšině proti ostatním částem území ČR. Demokracie neznamená totalitu většiny a platí zde ústavně garantovaný **princip ochrany menšin**, vyjádřený v čl. 6 Ústavy ČR („*Politická rozhodnutí vycházejí z vůle většiny vyjádřené svobodným hlasováním. Rozhodování většiny dbá ochrany menšin.*“), který platí i pro územní menšiny.

13. Veřejný zájem na ochraně zemědělského půdního fondu

- [78] V žádosti SÚRAO zcela chybí posouzení, jakým způsobem bude řešena ochrana zemědělského půdního fondu.
- [79] Z celkové plochy zájmové lokality činí plochy zemědělského půdního fondu přibližně 50 %, což velikostí odpovídá cca 14 km². Z hlediska obecného produkčního potenciálu půd je zájmová oblast zařazena mezi nadprůměrné v rostlinné produkci půdy. Zemědělský půdní fond v oblasti představuje vysoce kvalitní zemědělskou půdu, z velké části I. a II. třídy ochrany, která je ze zemědělského půdního fondu jen podmíněně odnímatelná.¹⁷
- [80] Podatelé požadují, aby byl v žádosti SÚRAO podrobně rozebrán dopad stanovení PÚZZZK Horka na zemědělský půdní fond, aby bylo zřejmé, zda a v jakém rozsahu budou geologické práce vyžadovat vynětí půdy ze zemědělského půdního fondu. Např. umístění vrtů a obslužných zařízení bude jistě vyžadovat vynětí ze zemědělského půdního fondu.
- [81] Přestože dopad na zemědělský půdní fond byl jedním z kritérií pro zúžení počtu lokalit pro budoucí hlubinné úložiště na 4 preferované (kritérium K12), které údajně „zahrnuje odhadované nároky na odnětí zemědělské půdy (ZPF) a pozemků určených k plnění funkcí lesa (PUPFL) vyvolané výstavbou hlubinného úložiště“,¹⁸ z žádání z příloh žádosti není rozsah záboru ZPF zřejmý.

¹⁷ Butovič, S. a kol.: *Technická zpráva 512/2020 – Studie umístitelnosti – aktualizace Horka*, SÚRAO, 2020, s. 43-47

¹⁸ Havlová, V. a kol. *Technická zpráva 492/2020 – Konkretizace kritérií a indikátorů pro účely porovnání potenciálních lokalit HÚ*, SÚRAO, 2020, kap. 3.3.12 – str. 61-62

Obrázek 1 – Třídy ochrany ZPF

14. Veřejný zájem na ochraně přírody a krajiny

- [82] Předně je třeba uvést, že SÚRAO ve své žádosti podrobně neuvádí, proč zájem na vybudování radioaktivního uložště převáží nad veřejnými zájmy na úseku ochrany přírody a krajiny, zejména na zachování unikátní krajiny Přírodního parku Třebíčsko a na ochraně ohrožených druhů rostlin a živočichů sídlících na daném území. Nezabývá se tedy blíže otázkou vhodnosti stanovení průzkumného území právě v této lokalitě, a to s ohledem na konkurující veřejné zájmy na ochraně přírody a krajiny.
- [83] Podatelé mají naopak za to, že lokalita Horka obsahuje řadu aspektů přírody a krajiny, které budou jak samotnými průzkumnými pracemi, tak zejména realizací hlubinného uložště radioaktivního odpadu znehodnoceny. Tato lokalita proto není z důvodu převažujícího veřejného zájmu na ochraně přírody a krajiny vhodnou ani pro stanovení průzkumného území, ani pro navazující kroky vedoucí ke zřízení hlubinného uložště radioaktivního odpadu.
- [84] MŽP musí zohlednit vliv stanovení průzkumného území a navazujících kroků na přírodní park Třebíčsko, který se nachází přímo v navrhovaném průzkumném území. Přírodní park představuje významné místo odpočinku, rekreace a poznání pro obyvatele okolních obcí ale také nedaleko ležícího okresního města Třebíč. Obsahuje jehličnaté, smíšené i listnaté

lesy, louky i pole s remízou a menší rybníky, což ve svém souhrnu vytváří unikátní krajinný ráz dané oblasti s jedinečnou faunou i flórou (viz dále). Jak navíc plyne z přílohy žádosti Hodnocení potenciálních lokalit hlubinného úložiště dle klíčových environmentálních kritérií pro celé území je charakteristická pohledová otevřenost, kvůli které bude areál hlubinného úložiště výrazně vizuálně působit v širokém okolí záměru.

- [85] Nelze zanedbat nedaleko ležící CHKO Žďárské vrchy (26,50 km), která může být dotčena razantně zvýšenou dopravou v souvislosti s budováním hlubinného úložiště. Ještě blíže, pouhých 4,25 km od průzkumného území, se nachází evropsky významná lokalita Kobylínek, jež je lokalitou koniklece velkokvětého (*Pulsatilla grandis*), který je chráněn jako silně ohrožený druh. Zhruba 5,5 km od hranic průzkumného území je vzdálena evropsky významná lokalita Maršovec a Čepička vyznačující se unikátními mokřadními biotopy, v nichž se vyskytují mimo jiné i silně ohrožené druhy jako kuňka ohnivá (*Bombina orientalis*) nebo kriticky ohrožený skokan ostronosý (*Rana arvalis*).
- [86] Přímo skrze navrhované průzkumné území potom vedou biokoridory regionálního významu vymezené v Zásadách územního rozvoje kraje Vysočina a nachází se zde také regionální biocentra. Jedná se o biokoridor NKOD – 515 – Jelení hlava – Vlčatínský vrch, biokoridor Vlčatínský vrch – Nesměř a regionální biocentra Nesměř a Vlčatínský vrch. SÚRAO v žádosti sice existenci těchto prvků územního systému ekologické stability zmiňuje, neuvádí však, proč je nezbytný zásah do nich, který by měl představovat až krajní možnost ve vztahu k ostatním variantám. Existence biokoridorů, jakožto přirozených pásů pro migraci organismů, bude přípravnými pracemi v souvislosti s přípravou hlubinného úložiště nenávratně dotčena. Lokality, kde se prvky územních systémů ekologické stability nacházejí, jsou proto pro realizaci úložiště zcela nevhodnými.
- [87] Kromě plošné ochrany přírody a krajiny je třeba zmínit také individuální předměty ochrany. Podle ust. § 3 odst. 1 písm. b) zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny jsou významnými krajinnými prvky přímo ze zákona (bez nutnosti registrace) veškeré lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy. Na území o celkové rozloze 9 800 ha se tedy jedná o rozsáhlejší výčet než čtyři krajinné prvky zmíněné v žádosti. V zájmovém území se také vyskytují například mokřady lokálního významu – Valdíkované rybníky.
- [88] Jak uvádí SÚRAO v příloze žádosti nazvané *Vymezení zájmových území pro biologický průzkum a monitoring v dalších etapách výzkumu*:¹⁹ „Vodní plochy umožňují existenci ropuše obecné, skokanu zelenému případně skokanu krátkonohému nebo blatnici skvrnité. Z významných druhů vodních ptáků je v nálezových databázích evidován výskyt jeřába popelavého, kopřivky obecné, vodouše křopenatého nebo vodouše rudonohého. Polní a luční pozemky jsou biotopem chřástala polního, tuhýka šedého nebo dudka chocholatého. Velkou pozornost si zaslouží výskyt rostliny smil písečný, který se nachází na území 4 polygonů. Tento druh se nachází na okrajích lesů a remízů zejména s borovicí lesní. Potenciální střet s PA1 by mohl nastat v souvislosti s výskytem druhu smil písečný v HO7, HO6 a k nim navazující oblast s dřívějším výskytem tohoto druhu (HO9 a HO10). Mezi druhově nejbohatší lokality v zájmovém území Horka patří vlhké louky u obce Oslavička (HO3), které hostí zejména brodivé ptáky a soustava rybníků na Mlýnském

¹⁹ Pravec, M., Pravcová, J. a kol. *Technická zpráva 591/2022 – Biologie I – Vymezení zájmových území pro biologický průzkum a monitoring v dalších etapách výzkumu*, SÚRAO, 2022

potoce (HO8), který je biotopem několika významných druhů vodních ptáků a obojživelníků.“

- [89] Opomenout se proto nedá ani zachovalá lesní a luční vegetace se vzácnými druhy rostlin a živočichů. Vzácné či ohrožené druhy se obecně uvádí jako indikátory čistého a zachovalého (tzv. zdravého) životního prostředí. Drtivá řada z nich by však s naplněním záměru stavby hlubinného úložiště jaderného odpadu v kulturní a osídlené krajině mohla nenávratně vymizet, což by prakticky znamenalo výrazné zhoršení životního prostředí, které by mělo vliv i na místní obyvatele.
- [90] Mezi předloženými materiály zcela chybí studie o posouzení vlivu stavby, provozu a následné péče o hlubinné úložiště na životní prostředí. Podatelé mají obavu, že např. intenzivní přeprava milionů m³ vytěžené rubaniny vyvolá vysokou míru úniku prašnosti do ovzduší a hluku. Podatelé požadují doplnění studie o posouzení vlivu stavby, provozu a následné péče o hlubinné úložiště na životní prostředí.

15. Veřejný zájem na ochraně krajinného rázu

- [91] Podatelé rovněž namítají, že v žádosti SÚRAO a v řízení o stanovení PÚZZZK Horka by měla být reflektována a vyhodnocena **ochrana krajinného rázu** jako součást veřejného zájmu na ochraně přírody a krajiny. Podle ust. § 12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, platí, že: „*Krajinný ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umístování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonické měřítko a vztahy v krajině.*“
- [92] Území PÚZZZK Horka je velice cennou přírodní a krajinnou lokalitou bohatou na významné krajinné prvky ve smyslu § 3 odst. 1 písm. b) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (kterých je určitě více, než v bodě 4.2 žádosti SÚRAO uvedené 4). Z velké části je tvořena Přírodním parkem Třebíčsko. Neopakovatelný malebný vzhled krajiny, který je pro toto území typický a jinde ho v naší republice nenajdeme, je dán již geologickým podložím, tvořeným hlubinnými vyvřelinami třebíčského žulosyenitového plutónu. Díky mnoha ostrůvkům zvětrávajícího žulosyenitu zde naštěstí nedošlo k vytváření nekonečných lánů a industrializované krajiny, která si tak dodnes zachovala svou relativně neporušenou tvář. Nyní se do kraje vrací tradiční formy zemědělského využití – zejména pastva dobytka. Krajinu tvoří pestrá mozaika polí střídajících se s loukami a pastvinami, remízky, drobnými lesíky, mezemi s porosty křovin a meandrujícími potoky doprovázenými olšemi a břizami. Ve sníženinách kolem vodních toků se vyskytují zbytky vlhkých luk se vzácnou květenou, na potocích byly postaveny mnohé rybníčky. Lokalitou prochází naučná stezka, spojující Balinské a Nesměřické údolí. Podstatná část lokality je součástí přírodního parku Třebíčsko. Celkově se jedná o velmi malebnou krajinu s rozprostřenými drobnými přírodními a krajinnými prvky, rozprostírající se mezi údolními řeky Oslavy a říčky Balinky.

- [93] Umístění nadzemního areálu a rozsáhlého nadzemního meziskladu rubaniny je uvažováno mezi obcemi Budišov a Hodov, takřka vedle větrného mlýnu,²⁰ na dohled z Budišova, kde se nachází renesanční zámek²¹ s velkým krajinářským parkem s rybníky a sochařskou výzdobou či gotický kostel sv. Gottharda²² s pozdně románským jádrem v Budišově a větrný mlýn poblíž Budišova.
- [94] Infrastruktura hlubinného úložiště esteticky znehodnotí celkový krajinný ráz. **Uvedený krajinný ráz a přírodní a kulturní bohatství budou výstavbou hlubinného úložiště silně a nenávratně zasaženy, a proto je třeba veřejný zájem na jejich ochraně důkladně poměřit s veřejným zájmem na výstavbě hlubinného úložiště.**
- [95] Ve Studii umístitelnosti (str. 28-29) jsou uvedeny pouze obecné prohlášení o krajinném rázu, které ovšem nejsou v žádosti SÚRAO reflektovány konkrétními zvolenými opatřeními k ochraně krajinného rázu.
- [96] Je nutno si uvědomit, že krajinný ráz lokality bude výstavbou hlubinného úložiště zcela změněn.
- [97] **Povrchový areál hlubinného úložiště má mít rozlohu cca 23 ha.**²³ Samotný povrchový areál tak již svou rozlohou představuje zcela zásadní zásah do krajinného rázu, významně pozměňující venkovský charakter lokality.
- [98] Krajinný ráz zasáhne rovněž související dopravní infrastruktura – účelová komunikace a železniční vlečka.
- [99] Zásadní pro krajinný ráz pak jsou **trvalé deponie obrovského množství rubaniny.**
- [100] Celková délka zavázečích chodeb ve variantě s vertikálním ukládáním má činit 94 km (ve variantě s horizontálním ukládáním má celková délka ukládacích vrtů činit 106,4 km). Různé dispoziční varianty řešení počítají s různým objemem ražeb, který může činit až 6,2 mil. m³ – jedná se o objem horniny v rostlém stavu, nikoliv nakypřené v podobě odtěžené rubaniny. Objem vytěžené rubaniny může podle Studie umístitelnosti činit až 7,7 mil. m³ (když ale sama Studie umístitelnosti uvádí, že objem výrubu by se pro stanovení množství rubaniny měl násobit koeficientem nakypřenosti 1,3, pak by objem rubaniny činil až 8,06 m³).
- [101] Podle Studie umístitelnosti není v současné době rozhodnuto o způsobu využití odtěžené rubaniny. O veškeré rubanině se tak uvažuje jako o materiálu, který buď bude odvážen, nebo který bude ponechán na místě produkce v podobě trvalé deponie. Zatímco první varianta bude představovat velmi výrazné dopravní zatížení, druhá varianta by znamenala výrazný zásah do krajinného rázu.
- [102] Přestože v okolí lokality Horka byla vytipována úložní místa – vytěžené lomy – jejich objem je jen 2 040 000 m³. Stále zůstává přebytek rubaniny až 6 038 151 m³.

Dispoziční varianta	Kapacita úložných míst	Celkový objem vytěžené	Celkový objem nakypřené	Přebytek rubaniny [m ³]
---------------------	------------------------	------------------------	-------------------------	-------------------------------------

²⁰ <https://pamatkovykatalog.cz/vetrny-mlyn-13293286>

²¹ <https://pamatkovykatalog.cz/zamek-s-parkem-695226>

²² <https://pamatkovykatalog.cz/kostel-sv-gottharda-se-hrbitovem-677774>

²³ Film [Jak bude vypadat hlubinné úložiště?](#) SÚRAO, 2017

	[m ³]	rubaniny [m ³] ²⁴	rubaniny [m ³] ²⁵	
D1	2 040 000	6 213 962	8 078 151	6 038 151
D2		4 082 021	5 306 627	3 266 627
D3		2 438 241	3 169 713	1 129 713
D4		2 481 696	3 226 205	1 186 205

- [103] Vypořádání se s vytěženou rubaninou není žadatelem řešeno, přitom právě trvalé deponie (vedle povrchové části hlubinného úložiště) představují zcela **zásadní zásah do krajinného rázu**.
- [104] Význam krajinného rázu celé lokality dokládají četná vyhlídková místa a rozhledny v lokalitě nebo její bezprostřední blízkosti, např. vyhlídková věž Rudíkov, rozhledna Rubačka, městská věž Velké Meziříčí, rozhledna Fajtův kopec.
- [105] **Důraz na ochranu krajinného rázu není v daném případě nijak nadsazený a podatelé proto požadují provedení komplexní studie krajinného rázu v prostoru PÚZZK Horka a v jeho okolí.**
- [106] Z výše uvedených důvodů podatelé požadují, aby **ochrana krajinného rázu byla v žádosti SÚRAO samostatně vyhodnocena jako podklad pro střety zájmů** podobně, jako jsou zde vyhodnocena chráněná území či prvky ÚSES (viz kap. 4 žádosti SÚRAO).

16. Veřejný zájem na ochraně kulturních památek

- [107] Veřejný zájem na ochraně kulturních památek je reprezentován mimo jiné zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.
- [108] Doposud nebyly zahrnuty vlivy objektů mimo povrchový areál, jako například „větrací jámy“ nebo „parkoviště“, doposud tak neznáme, plošný rozsah ani způsob výstavby (z povrchu, z podzemí), který je pro určení vlivů důležitý.²⁶
- [109] Území má výhradně venkovský charakter sídel. Nejsou dostatečné vzdálenosti zástavby od povrchového areálu, a neexistují zde dostatečné bariéry s izolačním účinkem (reliéf, lesní porost).²⁷
- [110] V kap. 4.6 žádosti SÚRAO je uveden výčet kulturních památek v lokalitě Horka. Některé památky uvnitř zvažovaného PÚZZK Horka ve výčtu zcela chybí, jako např. kaple Nejsvětějšího Srdce Páně či kaple Neposkvrněného Početí Panny Marie ve Vlčatině, kaple sv. Jiří v Osově. **Podatelé žádají doplnění žádosti SÚRAO tak, aby zahrnovala všechny památky v řešeném území.**
- [111] Řada významných památek se pak nachází na hranici nebo těsně za hranicí zvažovaného PÚZZK Horka. Podatelům nejsou známy trasy odvozu odtěžené rubaniny, pokud bude

²⁴ Studie umístitelnosti – tab. 32

²⁵ Celkový objem vytěžené rubaniny × koeficient nakypřenosti 1,3

²⁶ Krajíček, L, Skořepa, Z. a kol.: *Technická zpráva 456/2020 – Hodnocení potenciálních lokalit HÚ dle klíčových environmentálních kritérií*, SÚRAO, 2020. str. 16

²⁷ Krajíček, L, Skořepa, Z. a kol.: *Technická zpráva 456/2020 – Hodnocení potenciálních lokalit HÚ dle klíčových environmentálních kritérií*, SÚRAO, 2020. str. 29

rozhodnuto o jejím odvozu. Podatelé mají obavu, že prach, vibrace a další emise způsobené nákladními vozy zejména převážejícími vytěženou rubaninu v obrovském množství mohou mít dopad i na tyto objekty, jako např. renesanční zámek v Budišově, gotický kostel sv. Gottharda v Budišově ze 13. století, větrný mlýn u Budišova, kostel v Rudíkově, městská památková zóna Velké Meziříčí. Památková péče se má zaměřovat na ochranu „*před poškozováním a ničením, před nepovolanými zásahy a nežádoucími změnami, před zanedbáváním, nevhodným užíváním a neodborným zacházením před účinky eventuálních jiných škodlivých vlivů. Uplatňuje se preventivně, někdy až po ohrožení nebo narušení památky.*”²⁸ Podatelé žádají, aby byl řešen rovněž vliv na památkové objekty, které nejsou přímo uvnitř navrhované plochy PÚZZK Horka, ale které mohou být rovněž dotčeny výstavbou hlubinného úložiště i prováděním geologických prací.

17. Veřejný zájem na ochraně vod

- [112] Žádost SÚRAO se **nedostatečně vypořádává** se střetem veřejného zájmu na vybudování hlubinného úložiště jaderného odpadu v PÚZZK Březový potok a **veřejného zájmu na ochraně vod**. Přitom veřejný zájem na ochraně vod se vyznačuje svou závažností, když je jeho prostřednictvím chráněn jeden ze stavebních kamenů veškerého života na Zemi a zároveň voda představuje látku, která se s ohledem na stupňující se teploty a stále častější sucha stává stále vzácnější. Proto je třeba ochraně vody věnovat ještě větší a důraznější pozornost než ostatním složkám přírody a důsledně a přesvědčivě poměřovat veřejný zájem panující na její ochraně s ostatními veřejnými zájmy, vč. veřejného zájmu na výstavbě hlubinného úložiště. V tomto ohledu však žádost SÚRAO (vč. jejích příloh) zaostává a **neobsahuje bližší (materiální) popis**, ve kterém by SÚRAO střet uvedených veřejných zájmů konkrétně uvedlo (identifikovalo), natož poměřilo a vyhodnotilo, čímž by zajistilo potřebnou a komplexní ochranu vod v PÚZZK Březový potok.
- [113] V České republice je veřejný zájem na ochraně vod chráněn zejména zákonem č. **254/2001 Sb.**, o vodách a o změně některých zákonů (dále jen „**vodní zákon**“), který hned v úvodním § 1 stanoví následující:

*(1) Účelem tohoto zákona je **chránit povrchové a podzemní vody, jako ohrožené a nenahraditelné složky životního prostředí a přírodní zdroje**, stanovit podmínky pro hospodárné využívání vodních zdrojů, pro **zachování vodních zdrojů** a předejití stavu nedostatku vody a pro **zachování i zlepšení jakosti povrchových a podzemních vod**, vytvořit podmínky pro snižování nepříznivých účinků povodní a sucha a zajistit bezpečnost vodních děl v souladu s právem Evropských společenství. Účelem tohoto zákona je též **přispívat k zajištění zásobování obyvatelstva pitnou vodou a k ochraně vodních ekosystémů a na nich přímo závisících suchozemských ekosystémů.***

*(2) Zákon upravuje právní vztahy k povrchovým a podzemním vodám, vztahy fyzických a právnických osob k využívání povrchových a podzemních vod, jakož i **vztahy k pozemkům a stavbám, s nimiž výskyt těchto vod přímo souvisí**, a to v zájmu zajištění trvale udržitelného užívání těchto vod, bezpečnosti vodních děl a ochrany před*

²⁸ VINTER, Vlastimil. *Stručný slovník památkové péče*. Ústí nad Labem: Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody, 1983, s. 56

*účinky povodní a sucha. V rámci vztahů upravených tímto zákonem se bere v úvahu zásada návratnosti nákladů na vodohospodářské služby, včetně nákladů na související ochranu životního prostředí a nákladů na využívané zdroje, **v souladu se zásadou, že znečišťovatel platí.***

- [114] Samotná žádost SÚRAO se vyjadřuje k ochraně vod v bodě 4.5. Tento bod obsahuje stručné shrnutí, že PÚZZK Horka:
- (i) není součástí žádné chráněné oblasti přirozené akumulace vod,
 - (ii) na tomto území se nenachází žádné ochranné pásmo vodního zdroje,
 - (iii) název hydrogeologického rajónu a povodí (do kterých území spadá),
 - (iv) informaci, že zvodnění kolektorů krystalinika není dostatečné pro vodárenské využití,
 - (v) popis zásobování obyvatelstva pitnou vodou, lokálních zdrojů a informaci, že se v území nenachází podzemní zdroje pitné vody.
- [115] **Nejedná se však o kompletní informace** vyplývající z žádosti SÚRAO, resp. příloh k této žádosti SÚRAO, jakož tento bod neobsahuje ani zmínku o provedení poměření veřejných zájmů na výstavbu hlubinného úložiště a ochranu vod.
- [116] V území pro PÚZZK Horka se nachází řada vodních ploch (rybníky) a vodních toků (potoků), které spadají pod ochranu vodního zákona v režimu **povrchových vod** (srov. § 1 ve spojení s § 2 odst. 1 vodního zákona), a rovněž pod ochranu zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny jako významný krajinný prvek (srov. § 3 odst. 1 písm. b) zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny). Toky Balinka, Oslava a Mlýnský potok náleží mezi kaprové vody. Tok Oslavička a části toků Mlýnský potok a Mařek jsou, anebo se mají stát trvale vhodnými pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů. Všechny toky (vyjma toku Balinka) vykazují poškozený stav. Celé území PÚZZK Horka se nachází ve zranitelné oblasti a jedná se o citlivou oblast ve smyslu vodního zákona.
- [117] V území pro PÚZZK Horka se samozřejmě vyskytují i **podzemní vody**, které mají rovněž zvláštní režim ochrany (srov. § 1 ve spojení s § 2 odst. 2 vodního zákona).
- [118] Hlubinné úložiště v jakékoli podobě z povahy věci **nutně ovlivní povrchové i podzemní vody**. Vliv budou mít již samotné geologické práce popisované v žádosti SÚRAO, zejména vrty.
- [119] Co se týče toků Mařek a Mlýnský potok, TZ 452/2020²⁹ výslovně uvádí riziko výstavby hlubinného úložiště dopadající na uvedené toky z důvodu vzestupného proudění v ploše hlubinného úložiště. PÚZZK Horka je z hlediska propustnosti zlomových zón hodnocena průměrně a z hlediska odvodnění podprůměrně, kdy hlubinné úložiště bude odvodněno v jediném povodí (prostřednictvím toku Mařek), v důsledku čehož nedojde k výhodnějšímu rozdělení odvodnění do více povodí. Zároveň zpráva TZ 452/2020 výslovně uvádí, že durbachit, ze kterého je území PÚZZK Horka tvořeno, je ve srovnání

²⁹ Havlová, V. a kol. *Technická zpráva 452/2020 – Hodnocení potenciálních lokalit HÚ z hlediska klíčových kritérií dlouhodobé bezpečnosti – lokalita Horka*, SÚRAO, 2020, kap. 5 Hydrogeologické charakteristiky

s jinými lokalitami s granitovým masivem horší co do propustnosti. Údaje o vlivu hlubinného úložiště zejména na tok Mařek obsahuje i zpráva TZ 476/2020.³⁰

- [120] Dále se žádost SÚRAO, resp. Studie umístitelnosti ke skutečnosti, že se PÚZZZK Horka nachází ve zranitelné a citlivé oblasti vyjadřuje pouze kuse, že na tyto nelze předpokládat vliv výstavby a provozu hlubinného úložiště. Z jakých důvodů tak tomu je, však žádost SÚRAO ani její přílohy neobsahují. Přitom podatelé mají vážné pochyby o tomto výroku, kdy TZ 452/2020 explicitně uvádí, že hlubinné úložiště bude mít vliv zejména na tok Mařek, tedy jeho znečištění logicky zhorší stav PÚZZZK Horka jakožto zranitelné a citlivé oblasti.
- [121] V souvislosti s hodnocením dopadů výstavby hlubinného úložiště, konkrétně jeho povrchové části, Studie umístitelnosti výslovně obsahuje zhodnocení, že tato bude mít vliv na Mlýnský potok v podobě vypouštění odpadních a srážkových vod do tohoto toku a potenciálního ovlivnění přípovrchové zvodně. Tato zpráva rovněž obsahuje vyhodnocení střetu zájmů pro povrchovou část hlubinného úložiště v části 4.3.1., víceméně se však jedná pouze o název kapitoly, kdy tato část neobsahuje bližší posouzení střetu zájmu, nýbrž pouze popis kritérií a útvarů nacházejících na PÚZZZK Horka. Střet zájmu je pak vyhodnocen bez jakéhokoli odůvodnění znamínky +/-.
- [122] Co se týče dopadů podzemní části hlubinného úložiště, žádost SÚRAO, jakož ani žádná z příloh, neobsahuje bližší popis veřejného zájmu na ochraně podzemních vod či jeho poměrování s veřejným zájmem na výstavbu hlubinného úložiště.
- [123] Výše uvedené lze shrnout tak, že žádost SÚRAO a její přílohy vnímají střet veřejného zájmu na výstavbě hlubinného úložiště s veřejným zájmem na ochranu vody, veřejný zájem na výstavbě hlubinného úložiště vyhodnocují jako převažující nad veřejným zájmem na ochranu vod, neobsahují však žádné zdůvodnění proč tomu tak je a na základě čeho bylo takového závěru dosaženo – přitom Studie umístitelnosti v části 7.3.1. výslovně uvádí, že: *„...primárním zájmem při návrhu umístění bylo zohlednění veřejného zájmu (na základě identifikovaných střetů zájmů) ...“* Naopak přílohy žádosti SÚRAO uvádějí přímé dopady na ochranu vod vybudováním hlubinného úložiště, která však samotná žádost SÚRAO nereflektuje ve svém textu. Je tak třeba posoudit, že zohlednění veřejného zájmu na ochraně vody neproběhlo ani nebylo dostatečně poměřeno s veřejným zájmem na výstavbu hlubinného úložiště.
- [124] Nadto přílohy žádosti SÚRAO několikrát opakují, že k posouzení dopadů hlubinného úložiště na hydrologické poměry PÚZZZK Horka chybějí podklady o těchto poměrech, a to jak k povrchové, tak i podzemní vodě. Přílohy výslovně uvádějí, že tato posouzení budou záviset na dalších provedených průzkumech. I z tohoto hlediska nemůže žádost SÚRAO adekvátně reflektovat a poměřovat veřejný zájem na ochraně vod oproti veřejnému zájmu na výstavbě hlubinného úložiště.
- [125] Podatelé požadují zpracování **hydrogeologického posudku** celé lokality pro PÚZZZK Horka ze strany SÚRAO, a to již v této fázi ještě před stanovením PÚZZZK. Bez zpracování

³⁰ Uhlík, J. a kol. *Technická zpráva 476/2020 Hydrogeologické modely horninového prostředí pro hlubinné úložiště, pasport aktualizovaného detailního modelu – lokalita Horka*, PROGEO, s.r.o., SÚRAO, 2020

znaleckého hydrogeologického posudku nemůže být adekvátně zvážen (a ochráněn) veřejný zájem na ochraně vod.

18. Veřejný zájem na ochraně zdraví

- [126] Podatelé požadují alespoň rámcové hypotetické vyhodnocení vlivů budování a provozu a případně havárie hlubinného úložiště na lidské zdraví, resp. na život nad a v okolí hlubinného úložiště. To jsou naprosto zásadní koncepční otázky, které musí být alespoň rámcově zkoumány a řešeny (a přezkoumatelně vyjádřeny) ještě před konkrétními geologickými průzkumy v konkrétním území a před hledáním konkrétní lokality.
- [127] Navrhovaný prostor PÚZZK Horka je územím s vysokým výskytem radonu (viz bod 4.4.2 žádosti SÚRAO). Při stanovení radonového indexu v roce 2017 byl v objektech v lokalitě Horka (Osové, Oslavice) zjištěn vysoký radonový potenciál. *„Vzhledem k regionální radioaktivitě hornin nacházejících se v průzkumných územích PÚZZK Hrádek, Horka a Kraví hora (Monitoring ovzduší z hlediska výskytu radonu a monitoring ionizujícího záření v místech známých anomálií za rok 2016, SÚRO, Praha, prosinec 2016) je především v lokalitách Horka a Kraví hora důvodné očekávat výskyt vyšších hodnot objemové aktivity radonu v půdním vzduchu. Tyto skutečnosti byly potvrzeny při provádění terénních měření pro účely stanovení radonového indexu pozemků v roce 2017, kdy nebyl ani v jednom případě zaznamenán výskyt kategorie nízkého radonového indexu pozemku.“*³¹
- [128] Hlubinné úložiště může vzhledem ke svému podzemnímu charakteru negativně ovlivnit výskyt radonu v území. Podatelé požadují vyhodnocení vlivů hlubinného úložiště na výskyt radonu, resp. požadují transparentní a přezkoumatelné záruky, že geologickými pracemi, a případným budováním a provozem hlubinného úložiště nedojde ke zvýšení výskytu radonu v území.

19. Veřejný zájem na hospodárnosti a efektivitě nakládání s veřejnými prostředky

- [129] Hledisko hospodárnosti a efektivitě nakládání s veřejnými prostředky má být zohledněno v rámci postupu podle § 4a odst. 6 geologického zákona.
- [130] Je to jednak proto, že SÚRAO je organizační složkou státu, která je ve svém hospodaření vázána obecnými principy vynakládání veřejných prostředků. Podatelé mají tedy za to, že v případě, kdy je žadatelem subjekt veřejného práva, musí MŽP přihlížet též ke skutečnosti, zda nedochází ke zjevně nevhodnému využívání veřejných prostředků, a v případě, že tomu tak je, průzkumné území nestanovit a žádost SÚRAO zamítnout.
- [131] Dalším důvodem je, že zájem na efektivním vynakládání veřejných prostředků je obecným veřejným zájmem, který by měl být brán v potaz při jakémkoli poměrování veřejných zájmů v procesu veřejné správy.
- [132] Otázka efektivitě vynakládání veřejných prostředků by přitom neměla být omezována pouze na poměrování variant při stanovení či nestanovení průzkumného území, ale měly by být též zváženy všechny další možné alternativy nakládání s radioaktivními odpady,

³¹ Froňka, A., Fojtíková, I. a kol.: *Technická zpráva 223/2018 – Monitoring ovzduší z hlediska výskytu radonu a monitoring ionizujícího záření v místech známých anomálií*, Státní ústav radiální ochrany, v.v.i., SÚRAO, 2017, s. 12 a 14

např. uložení takového odpadu v zahraničí. Měla by být důkladně zvážena i zásada financování ukládání radioaktivního odpadu jeho původci (princip „znečišťovatel platí“), tedy těmi subjekty, kterým provoz jaderných elektráren generuje zisk.

- [133] Dosavadní neefektivní postup SÚRAO při vyhledávání potenciálních lokalit pro hlubinné úložiště lze jen stěží považovat za efektivní nakládání s veřejnými prostředky. Postup SÚRAO je netransparentní, neefektivní a nevěrohodný, když v čase mění bez udání důvodů počet navrhovaných lokalit pro hlubinné úložiště. V roce 2013 to bylo 7 lokalit, v roce 2016 pouze 2 lokality, pak opět 7 lokalit, v roce 2018 9 lokalit, nyní to jsou 4 lokality.
- [134] Opomenutí hlediska hospodárnosti je patrné také z absence důkladného prověření jiných možností zpracování radioaktivního odpadu než jeho ukládáním do hlubinného úložiště, stejně jako z absence dostatečného vypořádání se s možností ukládat radioaktivní odpad v zahraničí např. formou společného mezinárodního úložiště.

20. Podatelé požadují zdůvodnění vymezení lomových bodů hranice PÚZZK Horka

- [135] V bodě 2 (tabulka 2) žádosti SÚRAO jsou vymezeny lomové body hranice území PÚZZK Horka, avšak není zde uvedeno žádné odůvodnění konkrétního umístění lomových bodů. Je zde pouze neurčitě a nekonkrétně uvedeno, že „PÚZZK Horka bylo vymezeno na základě výsledků předchozích výzkumných prací a hodnocení lokalit v rámci výzkumných projektů realizovaných od roku 2003, jejichž výčet je zpracován ve zprávě Švagery a kol. (2015) a především následných projektů v letech 2015–2020, jejichž výsledky shrnují zprávy Vondrovce a kol. (2020) a Mixy a kol. (2020).“ Není tak zřejmé, proč bylo území PÚZZK Horka vymezeno v daném tvaru a poloze. Navržené území má přibližně pětiúhelníkový tvar a není zřejmé proč se např. nejedná o kruhový tvar, když lze jen stěží předpokládat umístění infrastruktury hlubinného úložiště do některého z rohů takového území. Tvar navrhovaného území nekopíruje hranice zastavěných ani zastavitelných území dle územně plánovací dokumentace, nekopíruje ani vlastnické hranice či faktické podstatné prvky terénu jako např. cesty či vodní toky. Bez náležitého odůvodnění umístění lomových bodů území PÚZZK Horka nelze uzavřít jinak, že tvar a poloha území byla zvolena nepřezkoumatelně, resp. libovolně.

21. Podatelé požadují aktualizaci mapových podkladů a použití mapy katastru nemovitostí s rozlišením vlastnických hranic pozemků

- [136] Grafické mapové přílohy žádosti SÚRAO jsou v měřítku 1:25 000. Podatelé požadují mapový podklad v měřítku katastrální mapy s vyznačením hranic pozemků a parcelních čísel (obdobně jako jsou běžně zpracovávány územní plány), aby bylo vizuálně zřejmé a přezkoumatelné dotčení nemovitostí a vlastnických práv. Určení hranic lomových bodů PÚZZK Horka pomocí souřadnic S-JTSK je sice formálně správný postup, avšak po dotčených subjektech nelze rozumně požadovat, aby vlastními silami prováděli komparaci mapových podkladů s katastrální mapou a dopočítávali hranice území PÚZZK pouze z geodetických souřadnic.
- [137] V bodě 3.4 žádosti SÚRAO je uvedeno, že budoucí mapové podklady mají být v měřítku 1:10 000. Podatelé z výše uvedených důvodů požadují provedení v měřítku katastrální mapy s hranicemi pozemků, aby bylo zřejmé dotčení vlastnických práv.

22. Podatelé požadují předem specifikovat průzkumné práce a řešit střety zájmů

- [138] V kapitole 3 žádosti SÚRAO je uvedeno, že popis postupu při geologických pracích bude teprve obsahem projektu geologických prací. *„Součástí žádosti o stanovení PÚZZK ovšem není – a nemůže být – projekt geologických prací. Ten může žadatel zpracovat až poté, kdy mu jsou formou průzkumného území udělena výlučná práva k průzkumu v definovaném území a než rozhodnutí o stanovení PÚZZK nabude právní moci. Výsledkem řízení je tedy pouze udělení průzkumných práv (viz § 4 odst. 4 geologického zákona), nikoliv rozhodnutí o vybudování hlubinného úložiště RAO. Nelze tedy zaměňovat rámcové vymezení rozsahu a způsobu provádění prací v žádosti o stanovení PÚZZK s projektem geologických prací.“* V bodě 3.5 *Způsob provádění průzkumných prací* je stanoveno, že *„Geologické průzkumné práce se provádí podle schváleného projektu geologických prací, který je zpracován po stanovení PÚZZK a který definuje cíl geologických prací a v detailu určuje metodický a technický postup jejich odborného, ekonomického a bezpečného provádění. Prioritní zásadou geologického průzkumu obecně je princip efektivnosti, komplexnosti a hospodárnosti, kterému je podřízena metodologie i metodika projektování, provádění a vyhodnocování průzkumných prací.“*
- [139] Stávající legislativa (zákon č. 62/1988 Sb., o geologických pracích a o Českém geologickém úřadu; vyhláška č. 369/2004 Sb., o projektování, provádění a vyhodnocování geologických prací, oznamování rizikových geofaktorů a o postupu při výpočtu zásob výhradních ložisek) nestanoví, zda vypracování projektu geologických má přecházet stanovení PÚZZK, nebo zda má následovat. Z formálního hlediska tedy není opora pro názor, že by vypracování projektu geologických prací nemohlo předcházet stanovení PÚZZK.
- [140] Z materiálního hlediska považují podatelé za nutné, aby součástí žádosti o stanovení PÚZZK byl projekt geologických prací. **Bez projektu geologických prací je správné řízení o stanovení PÚZZK čistě formálním, neboť nelze vyhodnotit intenzitu zásahu do práv účastníků řízení.**
- [141] Podatelé proto **požadují, aby projekt geologických prací byl předložen spolu se žádostí o stanovení PÚZZK, aby bylo možné již v řízení o žádosti SÚRAO předem specifikovat a posoudit průzkumné práce a předem posoudit a řešit střety zájmů.**
- [142] V bodě 3.4 žádosti SÚRAO jsou obecně popsány vrtné a kopné práce. Podatelé požadují přesnou lokalizaci vrtů a specifikaci prací již v žádosti SÚRAO, aby bylo možné předem posoudit a řešit střety zájmů. Vrtné práce pro hluboké vrty samy o sobě představují zásadní dopad na životní prostředí: probíhají po dobu několika týdnů, bez přestávky, 24 hodin denně. Jedná se o hlučnou činnost s dopadem na obyvatele i na chráněné živočichy. Plocha v místě vrtu může ohrozit chráněné druhy rostlin. Vrtné práce představují potenciální riziko ovlivnění zdrojů pitné vody. Žadatel již má několik let představu o počtu a charakteristikách hlubinných vrtů,³² měl by tedy již být schopen tyto vrty i lokalizovat.

³² Mixa, P., Franěk, J. a kol.: *Závěrečná zpráva č. 390/2019 – Aktualizace a konkretizace projektu průzkumných prací na hypotetické lokalitě*, Česká geologická služba, SÚRAO, 2019

23. Závěrečný návrh

- [143] S ohledem na množství vytýkaných nedostatků žádosti SÚRAO podatelé požadují, aby MŽP **přerušilo řízení** podle § 64 odst. 1 písm. a) správního řádu, dokud SÚRAO neodstraní vytýkané nedostatky, zejména k žádosti nedoplní projekt geologických prací.
- [144] Podatelé požadují, aby po odpadnutí překážky, pro niž bude řízení přerušeno, MŽP **nařídilo ústní jednání** podle § 49 správního řádu. Podatelé považují ústní jednání za nezbytné ke splnění účelu řízení a uplatnění práv účastníků, zejména za účelem vyjasnění mnohých nejasností, které podatelé v souvislosti se zamýšleným záměrem mají.

Městys Budišov
Obec Hodov
Obec Nárameč
Obec Oslavice
Obec Oslavička
Obec Osové
Obec Rohy
Obec Rudíkov
Obec Vlčatín

Příloha č. 1: Seznam chybějících dokumentů

Následující dokumenty jsou uvedeny v příloze č. 3 Žádosti SÚRAO, ale nebyly účastníkům řízení doručeny):

1. KOVÁČIK M., VONDROVIC L., URÍK J., POSPÍŠILOVÁ I., ELIÁŠ M. (2018): Žádost o stanovení průzkumného území pro zvláštní zásahy do zemské kůry na Skalném – nečíslováno, SÚRAO, Praha, 17 s.
2. PISKAČ J., ŠIMŮNEK P., PRACHAŘ I., TUCAUEROVÁ D., ROMPORTL B., BLAŽEK J. (2003): Výběr lokality a staveniště HÚ v ČR – Analýza území ČR fáze regionálního mapování, zpráva část A – technická zpráva, Praha, 116 s.
3. POSPÍŠIL L., KUČERA L., MARTÍNEK K., REJL J. (2004): Analýza družicových a leteckých snímků – technická zpráva, Praha, 120 s.
4. PROCHÁZKA J. (2010): Projekt průzkumných prací na hypotetické lokalitě 2010 – závěrečná zpráva. – Česká geologická služba, Praha, 183 s.